

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.8 (3224) ●

● ЧАЦВЕР, 3 САКАВІКА, 2011

ШТАТНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**Па старонках
яскравых прэзентацый**
Беларускія кнігавыдаўцы годна
прадставіліся на XII Вільнюскім
міжнародным кніжным
кірмашы **Стар. 2**

**Грунвальд
варты
медаля**
Стар. 3

**Творчы палёт над
прасторай міфаў**
Мастак Фёдар Ястраб адначасова
выступіў аўтарам персанальнай
выставы жывапісу і новай кнігі па
мастацтвазнаўстве **Стар. 4**

Гурт “Церніца” застаецца верным беларускай песні ўжо больш за чвэрць стагоддзя

ВЕСТКИ

Партфелі стануць лёгкімі

**Міністэрства адукацыі
ініцыюе эксперымент па
замене ўсіх школьных
падручнікаў на электронныя
планшэты**

Першы намеснік міністра адукацыі Аляксандр Жук удакладніў, што такі эксперымент можа быць праведзены ў адной з абласцей Беларусі. Ён лічыць, што пілотны праект падтрымаюць усе ўдзельнікі адукацыйнага працэсу. Планаецца, што замест усіх школьных падручнікаў з 1 па 11 клас школьнікі атрымаюць электронныя планшэты, у які будзе ўнесена ўся інфармацыя.

Паводле папярэдніх падлікаў, такая ініцыятыва сэканоміць дзяржаве больш як 20 мільярдаў рублёў.

Новы вектар сяброўства

**Ізраільскі горад Ашкелон
стаў пабрацімам Гродна**

Дагавор аб пабрацімскіх стасунках падпісаны старшынёй Гродзенскага аблвыканкама Барысам Казялковым і мэрам Ашкелона Бені Вакніным пад час нядаўняга візіту гродзенскай дэлегацыі ў Ізраіль. У складзе дэлегацыі былі прадстаўнікі буйнейшых прадпрыемстваў горада, турыстычнай галіны, бізнесу. Гродзенцы правялі сустрэчы з ізраільскімі калегамі, абмеркавалі магчымасці супрацоўніцтва ў розных сферах. Прайшлі перамовы з прадстаўнікамі мэрыі, дзелавых колаў Ашкелона, выхадцамі з Беларусі.

Натхненне ад сустрэч

Ансамбль беларускай песні “Церніца” — жаданы госць у шматлікіх краінах свету. Вось і сёлета артысты разлічваюць даць больш паўсотні канцэртаў за мяжой.

Надзея Радзівонава

Як вядома, гэтаму калектыву за значныя творчыя дасягненні і актыўную канцэртную дзейнасць была прысуджана спецыяльная прэмія Прэзідэнта Беларусі дзеечам культуры і мастацтва 2010 года.

“Мы ўжо 26 гадоў застаемся вернымі беларускай песні і далей будзем прапагандаваць нацыянальную культуру, у гэтым

годзе планы вялікія, — кажа адзін з кіраўнікоў заслужанага аматарскага калектыву Беларусі Іосіф Несцяровіч. — У нас склаліся добрыя сувязі з беларускімі дыяспарамі за мяжой, чакаецца шмат гастроляў як па гарадах Беларусі, так і ў іншых краінах. Вельмі рады, што наша праца адзначана прэміяй”.

Ансамбль беларускай песні “Церніца” — лаўрэат міжнародных і рэспубліканскіх фес-

тываляў і конкурсаў. Прадстаўляў нацыянальнае мастацтва ў розных краінах свету, у прыватнасці, у Германіі, Польшчы, Іспаніі, Італіі, Аўстрыі, Нідэрландах, Егіпце, Ізраілі, Лівіі, Літве, Латвіі, Эстоніі, Расіі, Украіне, Малдове, Паўднёвай Карэі, Кітаі.

Акрамя таго, калектыв — актыўны ўдзельнік канцэртных праграм у Беларусі. За час існавання гурта артысты наведлі

мноства гарадоў і вёсак краіны. Толькі за апошнія тры месяцы арганізавана звыш 60 канцэртаў. Рэпертуар гурта пастаянна папаўняецца новымі нумарамі. Адзін з самых маштабных праектаў — абрадавая праграма “Ад Каляда да Жніва”, якая ахоплівае ўсе поры года, распавядае пра традыцыі Беларусі. А ўсяго гурт “Церніца” ўжо выпусціў чатыры дыскі з аўтарскімі і народнымі песнямі.

ПРЫЯРЫТЭТЫ

Гены шчасця ёсць у кожнага

Беларускія навукоўцы ствараюць комплекс генетычных тэстаў, якія дапамогуць знаходзіць таленавітыя здольнасці чалавека яшчэ ў дзяцінстве

Іна Ганчаровіч

Летась у кастрычніку Інстытут генетыкі і цыталогіі Нацыянальнай акадэміі навук адзначыў 45-годдзе. Зрэшты, год 1965-ы хоць і лічыцца стартавым для інстытута, аднак фундаментальныя генетычныя даследы ў Беларусі пачыналіся раней. Акадэмік Антон Раманавіч Жэбрак эксперыментаваў з пшаніцай яшчэ ў 50-я гады ў тагачасным Інстытуце біялогіі.

І сёння беларускія генетыкі могуць пахваліцца цікавымі вы-

нікамі даследаванняў, а Інстытут генетыкі і цыталогіі — у тройцы лепшых навуковых устаноў на тэрыторыі былога Саюза. Вядома ж, цяпер узровень даследаў больш высокі, а структура і функцыі генаў вывучаюцца не толькі для патрэб раслінаводства і жывёлагадоўлі. Беларускія вучоныя вывучаюць і генетыку чалавека, яго генную структуру, шляхі перадачы спадчыннай інфармацыі, механізмы, якія кіруюць тымі працэсамі.

Пра сакрэты малекулярнай

генетыкі мы гутарым з доктарам біялагічных навук, прафесарам Ірмай Масэ. Яна ўзначальвае лабораторыю генетыкі чалавека Цэнтра ДНК-біятэхналогій.

— **Ірма Барысаўна, чаму ўвогуле беларускія вучоныя так шчыльна заняліся генетыкай чалавека?**

— Цяпер медыкам вядома некалькі тысяч захворванняў чалавека, і ўжо не выклікае сумненняў, што ўсе яны ў той ці іншай меры залежаць ад генатыпа. Ёсць і хваробы, звязаныя з на-

шымі спадчыннымі асаблівасцямі. З імі мы нараджаемся, і рана ці позна яны немінуча выявіцца. А ёсць хваробы, якія спадчынна абумоўлены, але яны могуць выявіцца толькі тады, калі іх запускаць правакацыйныя фактары, напрыклад, няправільны лад жыцця: курэнне, алкаголь, лішняя вага... Прычым механізмы такой правакацыі мала вывучаныя. І таму адна з галоўных

Супрацоўнік лабораторыі Аляксандр Ганчар

задач малекулярнай генетыкі чалавека — выяўленне генетычных фактараў, якія прыводзяць да развіцця цяжкіх захворванняў (напрыклад, сардэчна-сасудзістых, алергічных, дыябету, астэапарозу), і пошукі шляхоў іх папярэджання. → **Стар. 2**

Па старонках яскравых прэзентацый

Беларускія кнігавыдаўцы годна прадставіліся на XII Вільнюскім міжнародным кніжным кірмашы

Вольга Швайкова

Удзел беларускіх кніжнікаў у лотаўскім вільнюскім форуме ўжо стаў добрай традыцыяй, і заўсёды Нацыянальны стэнд Беларусі карыстаецца вялікай папулярнасцю ў літоўскіх кнігалюбаў. У гэтым годзе краіна прадставіла на кірмашы ў Вільнюсе каля тысячы найменняў кніг.

Выставу ў Вільнюсе адкрывала прэзідэнт Літвы Даля Грыбаўскайтэ. Дырэктар выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” Таццяна Бялова ўручыла кіраўніку літоўскай дзяржавы ў падарунак дзве кнігі, выпушчаныя беларусамі: навукова-папулярнае выданне “Беларускае замежжа”, у якім сабраны ўнікальны гістарычны матэрыял, і “Гісторыю беларускай кнігі”.

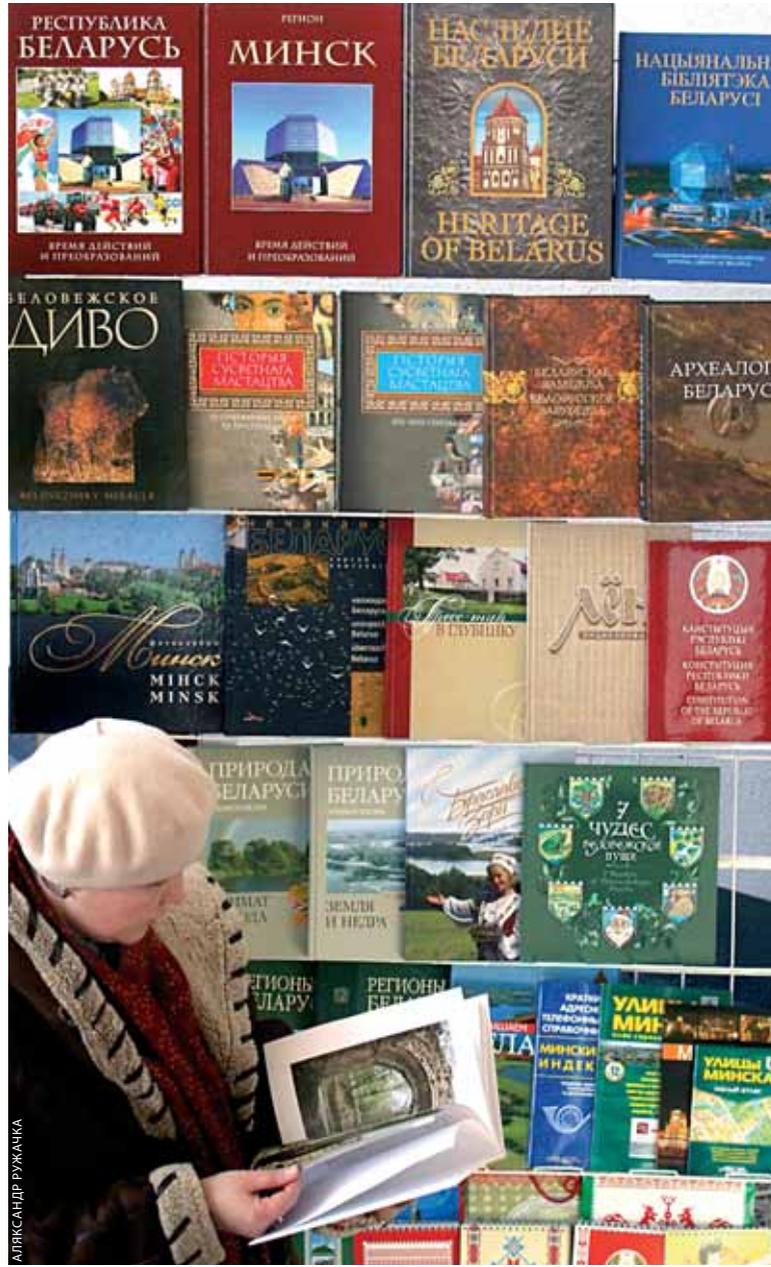
На беларускім стэндзе прайшло адразу некалькі прэзентацый унікальных выданняў. Адно з іх — 522-старонкавы фаліант “Радзівілы. Альбом партрэтаў. XVIII–XIX стагоддзі” выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”. Кніга, выдадзеная тыражом 2 тысячы экзэмпляраў, утрымлівае генеалогію Радзівілаў, гістарычныя каментары, біяграфіі і партрэты (рэпрадукцыі гравюр і малюнкаў) 165 прадстаўнікоў магнацкага роду, у тым ліку 104 жанчын. Біяграфіі князёў уключаюць інфармацыю пра бацькоў, дзяцей, жонак, пра даты і

месцы нараджэння, хрышчэння і смерці, а таксама пра творчасць таго ці іншага персанажа. Была таксама прэзентацыя падарункавага выдання кнігі Уладзіміра Караткевіча “Дзікае паляванне караля Стаха”, выпушчанага да 80-годдзя пісьменніка. Кніга з унікальным графічным дызайнам выдадзена на чатырох мовах: беларускай, рускай, украінскай і англійскай.

Беларусь на гэтай выставе прадставіла і дзіцячыя кнігі літоўскага пісьменніка Ераніма Лаўцюса, які стаў першым літоўскім пісьменнікам, прынятым у Саюз пісьменнікаў Беларусі. “Акцэнт на гэтай выставе зроблены на літаратуры пра нашы агульныя карані, сумесную гісторыю, на эканоміцы, гуманітарным супрацоўніцтве, што выклікае непадробную цікавасць з боку літоўскага чытача і, безумоўна, спрыяе збліжэнню нашых народаў. Такое супрацоўніцтва дапамагае вырашаць многія эканамічныя і палітычныя пытанні”, — лічыць пасол Беларусі ў Літве Уладзімір Дражын.

Наведнікаў беларускага стэнда чакала разнастайная культурная праграма, прэзентацыі, выступленні мастацкіх калектываў. Пасля завяршэння выставы частка выданняў перададзена ў дар вільнюскай Беларускай школе імя Францыска Скарыны.

Варта адзначыць, што ў цэ-

У гэтых кнігах Беларусь — ва ўсёй шматграннай красе

лым бягучы год будзе насычаны на падзеі ў беларускіх кнігавыдаўцоў: прайшоў найбуйнейшы кніжны форум — Мінская міжнародная кніжная выстава-кірмаш, наперадзе — удзел у Санкт-Пецярбургскім кніжным салоне і Міжнародным салоне дзіцячых кніг у Кішынёве. У маі айчыныя кнігавыдаўцы наведваюць 56-ы Варшаўскі міжнародны кніжны кірмаш, прычым у якасці краіны-ганаровага гасця, у жніўні — Кіеўскую міжнародную кніжную выставу. Не менш актыўнай стане

і восень. Беларусь прыме ўдзел у міжнародных кніжных выставах-кірмашах у Маскве, Азербайджане, Туркменістане, у Франкфурце.

Акрамя таго, беларускія кнігавыдаўцы традыцыйна ўдзельнічаюць у нацыянальных выставах Беларусі за мяжой. Так, айчыныя кнігі будуць прадстаўлены на VIII Міжнародным конкурсе “Мастацтва кнігі” краін-удзельніц СНД, а таксама на конкурсе “Мастацтва кнігі”, які праводзіцца пад час Лейпцыгскага міжнароднага кніжнага кірмашу.

Размова з усім светам

Кастусь Ладуцька

У Мінску адбылося знаёмства з кнігай паэзіі азербайджанскага майстра слова Чынгіза Алі-аглы

Азербайджанска-беларускія літаратурныя стасункі склаліся даўно. Не аднойчы ў Беларусі ўжо выходзілі кнігі перакладаў аўтараў з гэтай краіны. І традыцыя не знікла: часопісы “Нёман” і “Полымя”, газета “Літаратура і мастацтва” падрыхтавалі азербайджанскія старонкі з паэтычнымі публікацыямі. На беларускую мову многія вершы Расула Рызы пераўвасобіў Мікола Мятліцкі.

Часты гасць у Беларусі ў апошнія гады — азербайджанскі паэт Чынгіз Алі-аглы. Ён узначальвае Міждзяржаўны савет СНД па пытаннях перыядычнага друку, кнігавыдання, і таму наведваецца ў Мінск яшчэ і па службовых справах. А на традыцыйнай кніжнай выставе, якая праходзіць у Беларусі штогод у лютым, сёлета прэзентавалася новая паэтычная кніга азербайджанскага мастака слова “Рамка”. Унікальны з мастацкага і паліграфічнага пунктаў гледжання том выйграў Гран-пры на Міжнародным конкурсе краін СНД “Мастацтва кнігі” ў 2010 годзе. Чынгіза Алі-аглы на прэзентацыі ў Мінску прадстаўлялі рэдактар аддзела паэзіі часопіса “Нёман” Юрый Сапажкоў, дырэктар выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” Таццяна Бялова, намеснік міністра інфармацыі Беларусі Ігар Лапцёнак. А свае вершы гасць з Баку чытаў на рускай і роднай яму азербайджанскай мове.

Нядаўна ў Азербайджане выйшла двухтомная анталогія перакладаў паэзіі і прозы народаў свету; там ёсць і апавяданне Анатоля Кудраўца.

ПРЫЯРЫТЭТЫ

Гены шчасця ёсць у кожнага

(Заканчэнне.)

Пачатак на стар. 1)

— Ці звяртаюцца да вас па такую дапамогу, і які кошт генетычнага абследавання?

— Наша лабараторыя генетыкі чалавека на сённяшні дзень — адзіная ў Беларусі акрэдытаваная лабараторыя ў галіне вызначэння генетычных асаблівасцяў чалавека. Так што многія звяртаюцца да нас з такімі просьбамі, і мы аказваем платныя паслугі. Аналіз аднаго гена абыдзецца ў 40-45 тысяч беларускіх рублёў, у той час як у заходнееўрапейскіх краінах такія доследы каштуюць даражэй разоў у 5-10. На падставе аналізаў мы выдаём генетычныя пашпарты, у іх паказаны станоўчыя ці адмоўныя варыянты тых генаў, па якіх і вызначаецца схільнасць пацыента да пэўных захворванняў.

— **Вашы доследы карысныя ў медыцыне. А яны запатрабаваныя ў іншых сферах жыцця?**

— Так. Цяпер, ужо другі год, мы аналізуем генетычныя асаб-

Прафесар Ірма Масэ і яе навуковая каманда

лівасці і для патрэбаў спорту. Да нас звярнулася кіраўніцтва нацыянальнай зборнай па біятлоне з просьбай пратэсціраваць выдучыя спартсменаў на ўстойлівасць да гіпаксіі — яны тады рыхтаваліся да адказных спаборніцтваў ва ўмовах высокагор’я. І вось, прааналізаваўшы ўсіх удзельнікаў каманды па 12 малекулярных маркерах, мы перака-

наліся, што генетычны складнік устойлівасці да гіпаксіі практычна ва ўсіх нашмат вышэйшы, чым у насельніцтва ў цэлым. Разам з тым у некаторых спартсменаў мы выявілі і, скажам так, праблемныя гены. Нашы рэкамендацыі трэнеры, урачы, дыяголагі цяпер улічваюць пры складанні індыўдуальнай праграмы трэніровак спартсменаў.

— А ці могуць генетыкі вызначыць схільнасці дзяцей да пэўных відаў спорту, у якіх яны могуць дасягнуць высокіх вынікаў і пры гэтым не падарваць здароўе?

— Мы сапраўды маем намер распрацаваць праграму для дзяцей, якія яшчэ не вызначыліся, у якую спартыўную секцыю ім лепш ісці. Мэта: пратэсціраваць іх і даць рэкамендацыі. Але для гэтага спачатку будзем даследаваць нашых лепшых спартсменаў. Так і вызначым, які прыкладна комплекс генаў дае ім магчымасць стаць чэмпіёнамі ў пэўных відах спорту. Мы гаворым, вядома ж, толькі пра схільнасці. Дарэчы, ці не тое ж робяць педагогі музычных школ, робячы адбор? Калі ж пэўныя схільнасці, якасці цела, характару не развіваюць, не трэніруюць, не ствараюць для гэтага належныя ўмовы — яны, вядома ж, не рэалізуюцца.

— **А ген шчасця, як лічыце, існуе?**

— Аднаго такога гена, вядома

ж, няма. Чалавек жа звычайна шчаслівы, калі займаецца любімай справай, гэта значыць тым, да чаго ў яго ёсць генетычная схільнасць. Важна яшчэ для шчасця, каб было ў яго ўсё добра ў сям’і. А правільна выбраць спадарожніка жыцця, умець кахаць, быць любімым — гэта ўжо не толькі талент, але і ўдача. І каб правільна выхаваць дзяцей, каб яны па жыцці радавалі, а не засмучалі — ізноў жа адоранасць патрэбна, якая часткова залежыць і ад пэўнага раскладу генаў. Умець цаніць тое добрае, што маеш, не зайздросціць іншым, а яшчэ працавітасць, упартасць у дасягненні пастаўленай мэты — гэта ўсё рысы характару, якія залежаць і ад выхавання, і ад генаў таксама! Як бачым, для шчасця патрэбны сотні “добрых” генаў, плюс яшчэ правільнае выхаванне. Зрэшты, у кожнага ўсе гэтыя гены ёсць, хоць і ў розных варыянтах. І ўся справа ў тым, як чалавек распарадзіцца гэтым багаццем і — што ён разумее пад шчасцем.

СПРАВА ГОНАРУ

Грунвальд варты медаля

Святкуючы Дзень абаронцаў Айчыны, мы заўсёды згадваем тыя знаковыя падзеі гісторыі, калі вырашаўся лёс усяго беларускага народа. Сярод такіх “тэстаў на выжывальнасць” былі і вялікія войны за незалежнасць Беларусі. Калі глядзець ад нашага часу ў глыбіню вякоў, то гэта Другая сусветная, братазбойчая грамадзянская, напалеонаўская авантура 1812-га... Ну і, вядома ж, знакамiты Грунвальд.

Пераможная бітва пад Грунвальдам нагадвае нашчадкаў пра славетную гісторыю

600 гадоў прайшло пасля “бітвы народаў” пад Грунвальдам, калі беларусы, палякі, літоўцы, украінцы і рускія разграмілі магутны Тэўтонскі ордэн, мячом пацвердзіўшы: слаўным народам быць! Нашы старажытныя продкі заслужылі славу і пашану, удзячную памяць нашчадкаў — як і цяперашнія ветэраны Вялікай Айчыннай. Такімі развагамі кіраваліся мастакі-геральдысты Міністэрства абароны ў 2010 годзе, калі задумалі нагрудны знак “600 гадоў Грунвальдскай бітве”. Бо ў вайскоўцаў ёсць такая завядзёнка — выпускаць да значных датаў ці то юбілейную ўзнагароду, ці хоць сувенірны значок.

Знак атрымаўся сімпатычным. Як відаць на малюнку, ён уяўляе з сябе круг залацістага колеру, у цэнтры якога — малюнак коннага беларускага рыцара з паднятым мячом. Ён топча нагой грудзі стаячага на каленых рыцара, побач ляжыць і зрынуты сцяг Тэўтонскага ордэна. На адваротным баку круга ўшанаваны назвы беларускіх харугваў, якія ўдзельнічалі ў бітве, ёсць зварот да нашчадкаў: “Слава беларускім ратнікам, якія

здабылі перамогу!” Калодка з чырвонай стужкай і вертыкальнымі палоскамі белага і зялёнага колеру сімвалізуе саюзнікаў — палякаў, літвінаў і літоўскіх татар, якія выступалі пад сцягамі такой расфарбоўкі. А перакрываючы мячы — сімвал самой бітвы. Мы планавалі, што ўзнагароды будуць варты тых, хто дасягнуў “высокіх вынікаў у галіне нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння, у даследаванні нацыянальнай гісторыі, развіц-

ці айчыннай навукі, адукцыі і культуры, прапагандзе культурнай і гістарычнай спадчыны беларускага народа”. Меркавалася, што ўзнагароду атрымаюць і грамадзяне іншых дзяржаў, асобы, якія ўнеслі вялікі ўклад у развіццё і прымнажэнне духоўнага, інтэлектуальнага патэнцыялу беларускага народа, у прапаганду і развіццё культурна-гістарычных сувязяў з іншымі дзяржавамі. Так сталася, што гатовы, не раз дапрацаваны эскіз пакуль не знайшоў свайго ўвасаблення. Аўтары звярнуліся ў ваенна-гістарычны клуб “Княжы Гүф”, актыў якога ініцыяваў заснаванне знака. Урэшце была пройдзена

афіцыйная экспертыза на Геральдычным савеце пры Прэзідэнце Беларусі. Нагрудны знак здабыў афіцыйны статус у афіцыйных паперах, ды так на паперах і застаўся. Сродкаў, каб адкаманіць узнагароду, пакуль не знайшлося. Мы падлічылі: грошы патрэбны не надта вялікія, на 100 медалёў на першым часе — каля 6 мільёнаў рублёў. Я звяртаюся да ўсіх, хто неабякава да нашай гісторыі: узнагарода шукае спонсараў. Я па-ранейшаму ўпэўнены, што Грунвальд — варты медаля, і ён абавязкова будзе адчаканены. І такая ўзнагарода знойдзе сваіх герояў.

Віктар Ляхар,
аўтар-распрацоўшчык,
член Геральдычнай рады
пры Прэзідэнце Беларусі

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Сад у Вялікіх Канюшанах

Марына Залеўская з казахстанскага горада Петрапаўлаўска стварае прыгожыя ўзоры на льяных палотнах, некалі сатканых яе бабуляй на Гродзеншчыне

Іван Ждановіч

Пад час аднаго з прэс-тураў у Петрапаўлаўску парадаваў “цёплы бонус” ад Сяргея Залеўскага: дзякуючы калегу мы хутка і бясплатна тэлефанавалі дадому. Аказалася, жонка ў Сяргея, цяпер кіраўніца аднаго з інфармагенцтваў, — беларуска, а мову цешчы перасыпаюць трапныя слоўцы, прывезеныя на цаліну з Лідскага раёна Гродзеншчыны. Летась, пад Новы год, Сяргей скінуў ссылку: у інтэрнэце з’явілася галерэя вышывак ягонаў жонкі Марыны. Адкрыта выстава і ў мастацкім салоне горада. “Беларусь сапраўды — радзіма маёй мамы, і мне заўсёды цікавае ўсё, што звязана з гэтай краінай, — напісала Марына ў рэдакцыю. — Спадзяюся прыехаць сюды ўсёй сям’ёй! Вельмі хочацца паглядзець вёску, дзе жыла мая матуля, дзе і мае родавыя карані...”

Марына Валер’еўна выкладае англійскую мову ў Першай гімназіі Петрапаўлаўска. Дзве дачкі ў сям’і Залеўскіх таксама ведаюць пра Бе-

ларусь: бабуля ім часта расказвае пра сваё дзяцінства. Зінаіда Канстанцінаўна родам з Лідчыны, з вёскі Вялікіх Канюшаны. З Масявіч, таго ж раёна Гродзеншчыны, і бабуля Марыны, Марыя Міхайлаўна. Гэта яна панаткала столькі льяных палотнаў, што хапае і нашчадкаў. “Мама прыехала ў Казахстан у жніўні 64-га, ёй было толькі 16 гадоў, — удакладняе Марына. — На той час ужо асвойвалі цаліну яе два зводныя браты, Мікалай і Аляксей, сястра Соф’я. Мама стала кухарам. Працавала ўсё жыццё па спецыяльнасці, а на пенсіі яе радасць — лецішча, праца на зямлі, унучкі. Прыкладна ў 1980-м пераехала да нас, у Казахстан, і мая беларуская бабуля, разам з ёй яшчэ адзін мамін брат, Анатоль. Сувоі льянога палатна, якое ткала ў Беларусі бабуля, па гэты час зберагаюцца ў нашай сям’і. І менавіта на ім я вышываю большасць сваіх работ. А на рукадзеле я “запала” дзякуючы бабулі, бо ўвесь час круцілася побач, калі яна прала, вязала. Яна прывезла з са-

бой прыгожыя пакрывалы, дарожкі, адзенне — усё самаробнае. Мову беларускую я амаль не ведаю, толькі песні: яны гучалі ў нас на кожным сямейным свяце, бабуля спявала іх і ў будні. Можна сказаць, што вырасла я на беларускіх песнях”. Цяпер Марына актыўна вывучае адметнасці беларускіх вышывак, арнаментаў, а яшчэ займаецца пошукамі беларускіх родзічаў, маміных суседзяў, сябровак з Лідчыны — з развалам Саюза сувязі абарваліся. Некаторыя ўжо знайшліся, так што казахстанцам будзе куды пайсці ў госці ў Беларусь. Марына і Сяргей хочуць і паездзіць па краіне, адпачыць “на добрым і недарогім” курорце, яны ў захапленні ад беларускіх краўвідаў, якія бачаць у інтэрнэце. На адным з фотаздымкаў, дасланых з Казахстана, — верацёны Марынінай бабулі, рэліквіі зберагаюцца ў сям’і Залеўскіх. І як жа гэта па-нашаму, па-беларуску: выбіраючыся ў далёкі свет, браць з сабою часцінку Бацькаўшчыны. А стара-

М. Залеўская любіць вышываць

лася Марыя Міхайлаўна не дарма: яе верацёны, палотны, узоры, песні занялі ганаровае месца ў жыцці роду. “Днямі з вялікай цікавасцю мы ўсе разглядалі ў інтэрнэце на здымках, зробленых са спадарожнікаў, Вялікіх Канюшаны — вёску, адкуль родам мама Марыны, — напісаў зусім нядаўна Сяргей. — Яна з хвалюваннем расказала, што вучні пад час вучобы пасадзілі каля школы плодзавыя дрэвы — кожны сваё. І цяпер, мяркуючы па фота, вырастаюць цэлы сад! Я спадзяюся, што ў нас атрымаецца з’ездзіць туды, пабачыць усё гэта сваімі вачыма. Дарэчы, і ў мяне таксама ёсць родзічы ў Беларусі — у Мінску жыве дваюродная бацькава сястра. Мы даўно не бачыліся, а нядаўна праз інтэрнэт зноў наладзілі сувязь”.

ВЕСТКІ

Вяртанне ў Мірскі замак

Іван Яцкевец

У “Голасе Радзімы” нядаўна быў размешчаны артыкул краязнаўца з Валожына Георгія Каржанеўскага пра малавядомы старонкі жыцця князя Васіля Іванавіча Святаполк-Мірскага, які да 1939 года з’яўляўся апошнім гаспадаром Мірскага замка. Там, у прыватнасці, гаварылася, што князь пакінуў дачок у Вялікабрытаніі і Германіі. Аўтар выказаў спадзяванне, што артыкул “трапіць на вочы калі не ім, то іх знаёмым...”

Так яно і сталася. Зусім нядаўна ў Беларусь з Германіі прыезджала ўнучка князя Васіля Алівія. Яна наведла старыя замкі ў Любчы і Міры, дзе маленькай дзяўчынкай разам з бацькамі жыла яе маці, Ірэна Святаполк-Мірская. Госця з Берліна мела сустрэчы і з аўтарам артыкула, які перадаў ёй шэраг копій адшуканых ім каштоўных дакументаў, датычных жыцця роду Святаполк-Мірскіх. Расказаў ёй Георгій Каржанеўскі і пра такія цікавыя выпадкі. Калі ў верасні 1939 года чырвонаармейцы занялі Заходнюю Беларусь, прадстаўнікі НКВД прыйшлі ў Мірскі замак. Шукалі князя. “Дзе князь?” — строга запыталі ў чалавека, які, падкасаўшы рукавы, лоўка мясіў цеста на кухні. “Я князь...” — спакойна адказаў той, а гэта і сапраўды быў князь Васіль. Госці ж падумалі, што з імі жартуюць: не маглі спачатку ніяк паверыць, што князь сам хлеб ці пірагі замешвае. Але ўрэшце, калі той паказаў дакументы, прызналі яго. Паколькі ж у князя было на той час германскае грамадзянства, то яго разам з жонкай і дачкой дэпартавалі за мяжу.

А якія падрабязнасці з жыцця ў Беларусі памятае сама княгіня Ірэна Васільеўна Святаполк-Мірская, якая цяпер жыве ў Мюнхене? Тое стане вядома ў ліпені-жніўні гэтага года. Менавіта на лета запланаваны візіт княгіні, з мэтай падрыхтоўкі якога і прыезджала па просьбе маці Алівія. “Думаю, сустракаць княгіню ў Беларусі будуць з адпаведнай яе статусу пашанай, — лічыць Георгій Каржанеўскі. — Мяркую, жаданне княгіні ў юбілейны дзень года (а нарадзілася яна ў 1931 годзе ў Варшаве) наведаць нашу краіну, радзіму яе продкаў, выклікана і тым, што нядаўна практычна завершана рэстаўрацыя Мірскага замка”.

ВЕРНІСАЖ

Творчы палёт над прасторай міфаў

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі мастак Фёдар Ястраб адначасова выступіў аўтарам персанальнай выставы жывапісу і новай кнігі па мастацтвазнаўстве

Мастак і філосаф Фёдар Ястраб пад час вернісажу

У экспазіцыі мастак прапануе сучасную інтэрпрэтацыю вядомых сюжэтаў з сусветнай і беларускай міфалогіі, па-новаму асэнсоўвае прастору міфаў. Мы бачым цэльны цыкл адметных работ. Міф у Фёдара Ястраба — гэта вялікі сусвет, з непаўторнай вобразнай і сэнсавай атмасферай, шырокай палітрай колераў і адценняў. Створаны мастаком міф набывае характар

гіпертэксту, пашырае межы вытлумачэння адной тэмы. У творах з выставы яркая стылістыка, ёсць рысы неасімвалізму з увагай да дэталю, арабскавай рытмікай, характэрнай для стылю “мадэрн”.

А ў 320-старонкавай манаграфіі “Мастацтва ў сацыяльным абшары” аўтар разглядае пытанні развіцця арт-рынку, праблемы галерэйнай справы і мастацкага жыцця краіны.

У выданне ўвайшлі каля 500 каляровых рэпрадукцый малюнкаў сучасных мастакоў, якія ўдзельнічалі ў творчых праектах Фёдара Ястраба.

Выступаючы на прэзентацыі, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Яўген Шунейка назваў “вельмі рэдкай сенсацияй” шматгранную дзейнасць Фёдара Ястраба, які здольны не толькі ма-

ВЕСТКИ

Каб разумець без перакладу

Выстава выяўленчага мастацтва і народных рамёстваў з Беларусі можа прайсці ў Аргенціне

Магчымасць арганізацыі такой выставы абмяркоўвалася на праведзенай у пасольстве Беларусі ў Аргенціне сустрэчы беларускіх дыпламатаў з дырэктарам галоўнага ўпраўлення інстытуцыянальных сувязяў урада Буэнас-Айрэса Клаўдзіа Аўрухам. Як паведамлі ў беларускай дыпмісіі ў Аргенціне, гэтае ўпраўленне рэалізуе сумесныя праекты, скіраваныя на папулярызаванне культуры замежных краін, курыруе супрацоўніцтва ўлад горада з прадстаўнікамі арганізацый эмігрантаў.

У ходзе сустрэчы былі абмеркаваны пытанні ўзаемасувязяў пасольства і беларускай дыяспары з урадам Буэнас-Айрэса. У прыватнасці, гаворка ішла пра ўдзел прадстаўнікоў этнічных беларусаў у культурных праектах, якія запланаваны ў сталіцы Аргенціны ў 2011 годзе і на перспектыву.

Прадстаўнікоў беларускай дыяспары будуць запрашаць да ўдзелу ў праграмах тэлеканала ўрада Буэнас-Айрэса, фестывалях народнай музыкі і танца, іншых мерапрыемствах.

КРЫЖАВАНКА

Вясна. Паэзія. Каханне

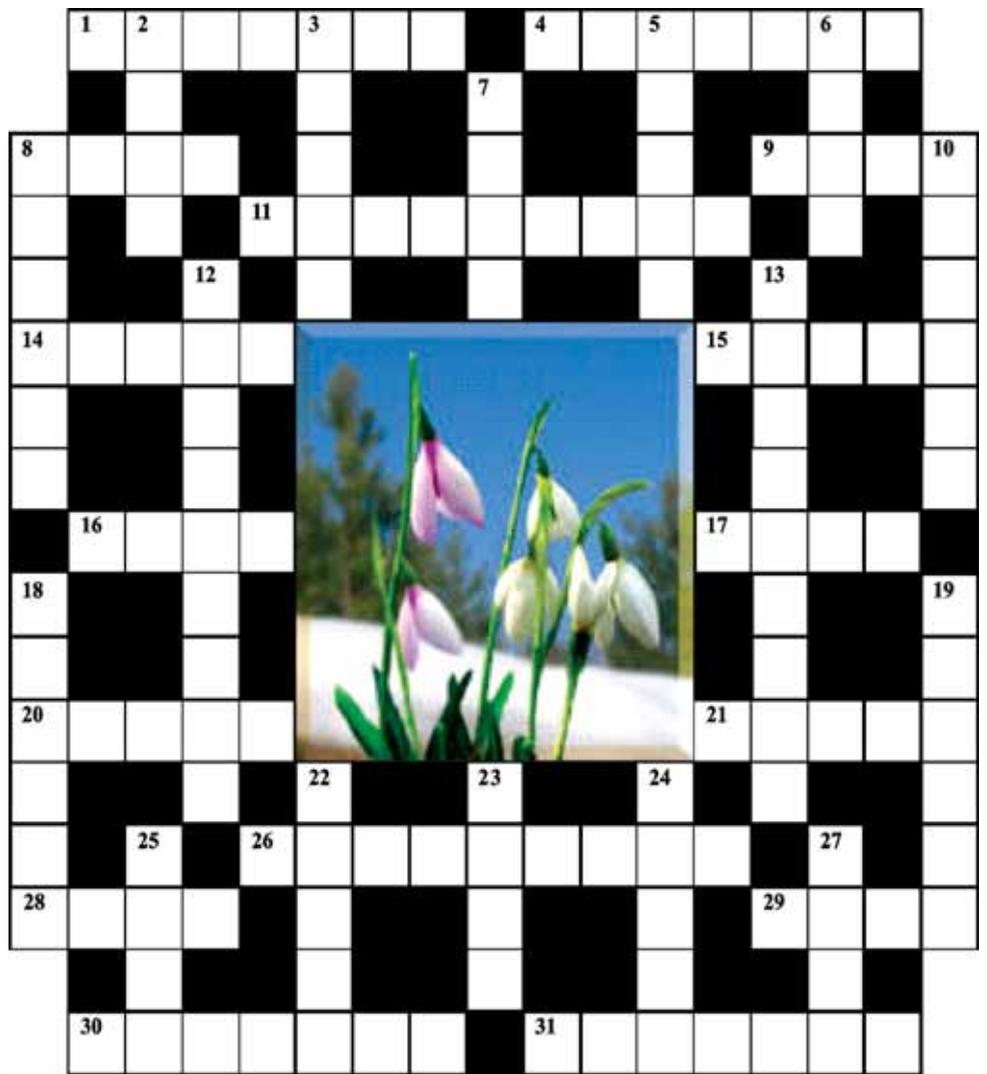
Да 115-х угодкаў народнага пісьменніка Беларусі Кандрата Крапівы

Па гарызанталі: 1. “... вочкі. Стройны стан. Пад бародую рожкі хусткі”. З паэмы К. Крапівы “Шкірута”. 4. Тое, што і арэшчына. Беларусы лічылі, што ... цвіце, але толькі ў Чысты чацвер. 8. Каму ..., каму гора, каму лужа, каму мора (прык.). 9. “Будзе час, і ... расстане. Прыйдзе зноў да нас вясна”. З верша Я. Коласа “Не бядуі!” 11. П’еса К. Крапівы пра барацьбу беларускага народа супраць белапаліякаў. 14. Значнае дасягненне ў літаратуры, культуры і інш. 15. Музычны інструмент. 16. Уладзімір ... Саблін. Вядомы кінарэжысёр, па сцэнарый камедыі К. Крапівы “Хто смеяцца апошнім” паставіў аднаіменны фільм. 17. “Не ведаю, за што ёй заяц любі, Але ж ён хваліцца: “Фактычны, — кажа, — ...”. З байкі

“Тата-заяц”. 20. “Не пужайся ж, дай мне ... — Пацалую яшчэ раз”. З сатырычнага верша “Самагоначка”. 21. “У яго была й ... — Гладкая, Агата”. З верша “Два каханні”. 26. Бярозавы сок. 28. “Грае, грае ... у жылах. Усё, вясна з табою скача”. З верша “Будзь здарова!” — кажу школе”. 29. “Пад ..., жаба, не падлазь”. З байкі “Жаба ў каліне”. 30. Гульня, вялікім аматарам якой быў К. Крапіва. 31. “Я — ...-крапіва”. З верша “Крапіва”.

Па вертыкалі: 2. Свой хлеб — і на калодзе ... (прык.). 3. Рака на радзіме пісьменніка, апегая многім паэтам. 5. “За тое, што добра дагледзеў вясны, У прэмію дзеду падносяць ...”. З верша “Калгасны дзед”. 6. Страфа з дзевяці радкоў. 7. ..., ці Ягорый. Земляробчае свя-

та, якое адзначалася 6 мая. 8. “Чароўнаю ночкай вясны \ ... у Зямлю загахаўся”. З верша “Каханне планет”. 10. “... таму, хто прадрэмле вясну”. З верша “Хто там чухаецца?”. 12. “Пяюць ...”. Лірычная камедыя. 13. Дакрананне вуснамі да любімага чалавека: праяўленне кахання, ласкі. 18. Нячысцік, які, згодна з павер’ямі, жыве ў тарфяных балотах, а ўлюбёная яго зёлка — багун. 19. “Ужо вясна - ... настала. Бялы снег з палёў сagnaла”. З сатырычнага верша “Год Сцяпана-лайдака”. 22. “Залатаструнна іграе ўжо ...”. З паэмы “Яна і я” Янкі Купалы, продкі якога былі родам з Камень. 23. “... і баба”. Байка. 24. “Вось ... — радзіма Труса. Жыў такі паэт-юнак”. З вершаванай казкі пісьменніка “Хвядос — Чырвоны нос”. (Тая вёска таксама малая радзіма К. Крапівы і паэтэсы Лідзіі Арабей). 25. ... маё чубатае! Ніхто мяне не сватае (прык.). 27. “... прыкінуўся лісой перад беларусам”. З байкі “Лісі хвост і воўчы клькы”. Падрыхтаваў **Лявон Целеш**.

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі: 1. Маланкі. 4. Ліпшычына. 8. Смех. 9. Снег. 11. “Парываючы”. 14. Ураць. 15. Кора. 16. Паша. 17. “Не ведаю, за што ёй заяц любі, Але ж ён хваліцца: “Фактычны, — кажа, — ...”. З байкі “Тата-заяц”. 20. “Не пужайся ж, дай мне ... — Пацалую яшчэ раз”. З сатырычнага верша “Самагоначка”. 21. “У яго была й ... — Гладкая, Агата”. З верша “Два каханні”. 26. Бярозавы сок. 28. “Грае, грае ... у жылах. Усё, вясна з табою скача”. З верша “Будзь здарова!” — кажу школе”. 29. “Пад ..., жаба, не падлазь”. З байкі “Жаба ў каліне”. 30. Гульня, вялікім аматарам якой быў К. Крапіва. 31. “Я — ...-крапіва”. З верша “Крапіва”.